

Raad van Cultuur: Bibliotheekstelsel staat onder druk

11-02-2020 11:56

Sinds 2010 is het totaalbedrag dat gemeenten reserveren voor een eigen openbare bibliotheekvoorziening met maar liefst 19% gedaald. Hierdoor heeft niet iedereen in Nederland meer toegang tot een openbare bibliotheek in de eigen gemeente. Dit is kwalijk, zeker in het licht van de slechte score van Nederland op leesmotivatie en leesvaardigheid onder middelbare scholieren in het recente PISA-onderzoek. Dat schrijft de Raad voor Cultuur aan minister Van Engelshoven (OCW) in zijn advies: "Een bibliotheek voor iedereen. Versterking Bibliotheekwet noodzakelijk".

Evaluatie Bibliotheekwet

De minister heeft om dit advies gevraagd in het kader van de evaluatie van de Bibliotheekwet, die vijf jaar geleden van kracht werd. Volgens deze wet hoort bij een goede openbare bibliotheekvoorziening in ieder geval: het toegankelijk maken van kennis en informatie; ontmoeting en debat; werken aan ontwikkeling en educatie; leesbevordering; en kennismaking met kunst en cultuur, waaronder literatuur. De raad concludeert dat de wet deze functies heeft versterkt; op sommige plaatsen floreert de bibliotheek als nooit tevoren.

Versterk de Bibliotheekwet

De raad verwacht dat de gemeentelijke budgetten voor bibliotheken de komende jaren nog kleiner worden en daarmee de verschillen tussen gemeenten juist groter. Daarom adviseert de raad om wettelijk te verankeren dat elke gemeente de plicht heeft om te zorgen voor een eigen openbare bibliotheekvoorziening. Als dat praktisch niet haalbaar is moet worden samengewerkt met een buurgemeente, zodat alle bibliotheekfuncties op redelijke afstand openbaar toegankelijk blijven.

Opleiding professionals

"Niet zelden is de vrijwilliger van vandaag een professional van vroeger die na pensionering of ontslag nog

steeds werkzaam is in de bibliotheek.”, aldus de raad. Daarnaast is er sprake van een vergrijzend personeelsbestand. Minister Van Engelshoven doet er daarom goed aan in te zetten op vakopleidingen voor bibliothecarissen.

Nationale Bibliotheekagenda

Verder adviseert de raad om op korte termijn een Nationale Bibliotheekagenda te ontwikkelen om de samenwerking in het bibliotheekveld te verbeteren. Deze moet gericht zijn op innovatie en beter zicht krijgen op de benodigde kosten voor bibliotheekvoorzieningen. Ook pleit de raad voor extra budget voor beleidsprogramma's om via bibliotheken lezen vanaf 0 jaar te stimuleren. Het mag niet uitmaken in welke gemeente een kind woont om gratis gebruik te maken van een bibliotheek.

Basisvoorziening

De raad stelde eerder samen met de onderwijsraad in het advies “Lees!” dat mensen met een laag taalvaardigheidsniveau vaker werkloos zijn en een slechtere gezondheid hebben en minder maatschappelijk actief zijn. Bibliotheken zijn een basisvoorziening en nemen een sleutelpositie in als het gaat om taalvaardigheid, digitale vaardigheden, leesmotivatie en leesvaardigheid van jong en oud. Dat is ook van belang voor de toekomstige positie van Nederland als kennissamenleving.

David Huijzer